LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Lisävastine

21.5.2025

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

HE 22/2025 vp: Hallituksen esitys eduskunnalle ilmailulain, liikenteen palveluista annetun lain ja yhteistoimintalain muuttamisesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriötä toimittamaan valiokunnalle ilmailulakiehdotukseen uuden pykälämuotoilun, joka mahdollistaisi Finavian, lentoaseman pitäjänä suorittamat puhalluskokeet lentoasemalla lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä työskentelevälle henkilöstölle myös silloin, kun työnantaja on muu kuin lentoaseman pitäjä. Valiokunta pyytää pohtimaan lisäksi vaihtoehtoa, jossa laajennus koskisi myös muita lentoaseman pitäjiä kuin Finaviaa.

Valiokunnan pyyntö perustuu Finavian esittämään ehdotukseen hallituksen esityksen (HE 22/2025 vp) eduskuntakäsittelyn aikana. Esityksessä ehdotettu puhalluskokeita koskeva sääntely ilmailulain säännöksiksi 170 a-b § on uutta ja sen lähtökohtana on työntekijä-työnantaja-suhde. Ministeriö katsoo, että Finavian ehdotukseen säädösmuutokseksi liittyy olennaisia säätämisjärjestyshaasteita. Puhalluskokeen suorittajana toimisi yritys, jolla ei ole sopimussuhdetta puhallutettavan kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että lentoaseman pitäjää koskeva muutos voitaisiin toteuttaa lisäämällä lakiehdotukseen uusi säännös 170 c §. Ministeriö antaa ehdotuksensa lisävastineen lopussa. Pykäläluonnoksen mukaisesti työnantaja ja lentoaseman pitäjä voisivat sopia, että lentoaseman pitäjä suorittaisi puhalluskokeen työnantajan puolesta. Lentoaseman pitäjä olisi näin työnantajaa avustavassa roolissa.

Tällä hetkellä suurinta osaa Suomen lentoasemista ylläpitää Finavia. Siviili-ilmailuun käytettävistä 24:stä asemasta 20:n ylläpitäjä on Finavia. Muilla lentoasemilla (Enontekiö, Lappeenranta, Mikkeli ja Seinäjoki) lentoaseman pitäjänä toimii kunta, kaupunki tai sen omistama erillinen yhtiö. Mikäli muutosesitys toteutetaan, pitää ministeriö tarkoituksenmukaisena, että toimivaltuus koskisi kaikkia edellä mainittujen lentoasemien pitäjiä. Muutos voitaisiin toteuttaa säätämällä toimivaltuudesta lentoaseman pitäjälle silloin, kun lentoasemalla on ilmailulain 82 §:n mukainen lentoaseman hyväksyntätodistus. Toimivaltuus koskisi siten Finaviaa, Lappeenrannan

Lentoasema Oy:tä, Enontekiön Lentoasema Oy:tä, Mikkelin kaupunkia ja Seinäjoen lentoasema Oy:tä lentoaseman pitäjinä.

Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu liikenne- ja viestintävaliokunnalle puhalluskoesääntelyn muutosehdotuksesta aiempaa vastinettaan täsmentäen seuraavaa:

Ministeriö katsoo, että Finavian asiantuntijalausunnossa esitetty laajennus hallituksen esityksessä 22/2025 vp ehdotettuun puhalluskoesääntelyyn muuttaisi ehdotusta merkittävästi. Mikäli hallituksen esitystä muutettaisiin siten, että lentoaseman pitäjälle annettaisiin oikeus velvoittaa puhalluskokeisiin myös muiden työnantajien työntekijöitä, jos he hoitavat lentoturvallisuuteen vaikuttavaa tehtävää maaorganisaatiossa, voisi tällaisella laajennuksella olla merkittäviä oikeudellisia vaikutuksia työntekijälle. Päihdetestausta koskevalla sääntelyllä on perustuslain 7 §:ssä määriteltyyn henkilökohtaiseen koskemattomuuteen liittyviä vaikutuksia sekä perustuslain 10 §:ssä määriteltyyn yksityiselämän suojaan liittyviä vaikutuksia.

Ehdotetulla sääntelyllä olisi myös vaikutuksia puhalluskokeeseen velvoitettavan oikeusturvan kannalta perustuslain 21 §:ssä säädetyllä tavalla. Mahdollisesti voisi olla tarpeen arvioida sääntelyä myös perustuslain 124 §:ssä tarkoitetun julkisen hallintotehtävän siirron kannalta, koska Finavian ehdotus ei perustu välittömästi työnantaja-asemaan. Ehdotuksessa puhalluskokeen suorittajalla (lentoaseman pitäjä) ja työntekijällä ei ole työsopimussuhdetta.

Käsillä olevan lakiesityksen valmistelussa ei ole arvioitu Finavian esittämää laajennusta, eikä sääntelylle ole tehty vaikutusarviointia. Myöskään säätämisjärjestystä ei ole arvioitu tästä näkökulmasta. Ministeriön tiedossa ei ole, että perustuslakivaliokunta olisi arvioinut vastaavaa sääntelyä, jossa yritys voisi suorittaa puhalluskokeita toisen yrityksen puolesta ehdotetun kaltaisesti.

Ehdotetulla laajennuksella olisi vaikutuksia työntekijän oikeudellisen aseman kannalta ja siksi ministeriö katsoo, että mahdollista muutosta olisi perusteltua edistää sekä työntekijä- että työnantajajärjestöjä osallistaen. Näin varmistettaisiin se, että työntekijöiden ja työnantajien näkemykset tulevat huomioiduiksi.

Ministeriö toteaa, että esitetyn muutoksen johdosta myös puhalluskokeisiin liittyvien henkilötietojen käsittely tulisi arvioida tarkemmin. Ehdotuksen vaikutuksia olisi asianmukaista arvioida yleisen tietosuoja-asetuksen ja yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain näkökulmasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö on konsultoinut oikeusministeriötä Finavian puhalluskoetta koskevasta ehdotuksesta ja oikeusministeriöstä esitetty alustava arvio on, että kyseistä ehdotusta olisi vielä syytä perusteellisemmin selvittää, paitsi

puhalluskokeen järjestämiseen muun kuin työnantajan toimesta liittyvien seikkojen takia, myös henkilötietojen käsittelyn näkökulmasta.

Edellä esitetyin perustein ministeriö katsoo yhä, että puhalluskoesääntelyä laajentavia muutoksia ja niiden vaikutuksia olisi syytä arvioida huolellisesti erillisessä hankkeessa. Ehdotetun kaltaisten päihdetestauksen keinojen arviointi olisi perusteltua tehdä yhteistyössä oikeusministeriön, sisäministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Lopuksi ministeriö toteaa, että sen näkemyksen mukaan käsillä oleva hallituksen esitys kattaa lentoturvallisuuteen keskeisimmin vaikuttavat tehtävät ja siten edistää ilmailun päihteettömyysvaatimuksen toteutumista laajasti.

Jos valiokunta kuitenkin haluaa esittää lakiehdotuksen laajentamista, toimittaa liikenne- ja viestintäministeriö sille oheisen pykäläluonnoksen.

Erityisasiantuntija Saara Louko

Liite

Säädösmuutosehdotus

LIITE: Liikenne- ja viestintäministeriön ehdotus pykälämuotoiluksi valiokunnan pyynnöstä:

HE:n muotoilu	Vastineen muotoilu
	170 c § Lentoaseman pitäjän suorittama puhalluskoe Työnantaja voi sopia lentoaseman pitäjän kanssa, että lentoaseman pitäjä voi suorittaa 170 a §:ssa tarkoitetun puhalluskokeen työntekijälle, joka työskentelee lentoturvallisuuteen vaikuttavassa tehtävässä maaorganisaatiossa lentoasemalla, jolla on 82 §:ssä tarkoitettu lentoaseman hyväksyntätodistus. Sopiminen on käsiteltävä yhteistoimintalaissa tarkoitetussa vuoropuhelussa. Lentoaseman pitäjään sovelletaan 170 a §:n 3 ja 4 momentissa ja 170 b §:ssä työnantajalle säädettyjä vaatimuksia sen suorittaessa puhalluskokeita.